

Juridik

Läran om hur rättsreglerna kan förstås och användas

Jurister

Tolkar och tillämpar lagen

Regler

Begränsningar och trygghet

Lagregler

Stiftas av offentliga makten, Riksdagen.

Moraliska regler

Samhällsinvånarnas allmänna uppfattning om rätt och fel
Ljuga ej olagligt, dock ej i domstol - begå mened.

Politik och lagar - juridik är frusen politik

Politiska förändringar skapas genom att nya lagar stiftas
Höjda skatter, förlängd föräldraledighet etc

Hur en lag stiftas

Förarbete

Skriftligt dokument som föregår själva lagen.

Initiativ oftast av regeringen

Regeringskansli: Utrikesdepartementet, Finansdepartementet, Justitiedepartementet,
Utbildningsdepartementet.

Utredare och experter

Utredning

Statens offentliga utredningar SOU

Departementsserien Ds

Remissrunda

Universitet

Advokatsamfund

Lagförslag: Lagrådsremiss

Granskas av Lagrådet.

Lagrådet: domare i HD och Högsta förvaltningsdomstolen.

Proposition

För riksdagsomröstning
Skrivs av tjänstemän i Regeringskansliet

Utskottsbetänkande

Lagförslaget behandlas i ett av riksdagens utskott.

Omröstning i Riksdagen

Regeringen utfärdar lagen.

Normer och deras inbördes hierarki

Inom juridik är normer de regler som bestäms av riksdag, regering och myndigheter.

Lagar

Riksdagen stiftar *lagar*.

Förordningar

Regeringen beslutar om *förordningar* - precisering av lagar.

Föreskrifter

Myndigheter utfärdar *föreskrifter* - precisering av lagar.

Bara de regler som beslutas av Riksdagen kallas lagar.

SFS

Lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling SFS.

Grundlag stiftas av Riksdagen, men kräver två riksdagsbeslut med riksdagsval emellan för förändring.

Grundlagarna

Regeringsformen
Tryckfrihetsförordningen
Yttrandefrihetsgrundlagen
Successionsordningen

Andra rättskällor

Domstolspraxis - vägledande avgöranden av liknande fall från högre instans, ex HD, AD,
Nytt juridiskt arkiv, Marknadsdomstolens avgöranden etc
Sedvänja och handelsbruk

Vissa grundläggande rättsliga begrepp

Rättssubjekt

Den som kan ha egna rättigheter och skyldigheter, fysiska personer och juridiska personer.

Offentliga rättssubjekt

Privata rättssubjekt

Rättskapacitet och rättslig handlingsförmåga

Förmåga att äga egendom och ha skulder

Rätt att ingå avtal

Rättslig handlingsförmåga saknas i tre fall

För den som är omyndig - under 18 år

För den som lider av psykisk störning

För den som är ställd under förvaltare (ålder, missbruk)

Dispositiva och tvingande regler

Offentlig rätt

All måste rätta sig efter regler som anger vad staten får och inte får göra.

Civilrätt

Parterna bestämmer avtalsvillkoren i avtalet: hyresrätt, köprätt, anställningsavtal etc.

Avtalet får företräde framför lagreglerna.

Dispositiv lagregel

En regel som gäller när inget annat avtalats

Tvingande lagregel

Gäller oavsett vad parterna har avtalat.

Exempel hyresrätt

Många regler är **tvingande** för att skydda hyresgästen, som tex uppsägningstid.

Exempel Köprätten

Den är **dispositiv**. Parterna kan fritt förhandla om avtalsvillkoren.

Det går att avtala bort skadestånd.

Bevisbörda

I brottmål ska åklagaren bevisa att den åtalade är skyldig.

Bevisbörda - skyldighet att prestera bevisning för sina påståenden

Juridisk metod

Juristutbildningen - träning i juridisk metod.

Juridisk argumentation

Rättsliga utgångspunkter

Rättsliga källor

Lösning: Rättsligt övertygande och moraliskt tillfredsställande.

Juridisk metod

1. Identifiera det rättsliga problemet
2. Identifiera relevant rättsregel
3. Tolka rättsregeln
4. Tillämpa, dvs applicera tolkningen på det aktuella fallet.

Juristens roll

Jämför specifikt fall med lagtexten.

Tolkningsproblem: Exemplet förbud elda i skog och pojke eldar i park.

Inget eget tyckande från juristen

Juridisk metod

innebär att med utgångspunkt i lagtextens ordalydelse argumentera för en rimlig och språklig logisk tolkning av lagtexten som har så starkt rättsligt stöd som möjligt.

Att tolka lagtexten med hjälp av andra rättskällor

Domstolspraxis

Domstolarnas motiverade domar.

Prejudikat

Ett vägledande avgörande från en högre domstol

Förarbetena

Kan vara användbara som tolkningsunderlag

Ex: skog, antal träd per hektar.

Doktrin

Juridisk litteratur. Förslag till lösningar på juridiska problem.

Att tillämpa lagen bortom dess ordalydelse

Allt kan inte tolkas bokstavligt.

Teleologisk lagtolkningsmetod

Ex varg på flygplan där det är hundförbud.

Vi för ett ändamålsresonemang och drar slutsatser utifrån ändamålet (syftet) med regeln.

Analogislut

Att dra slutsatser från ett snarlikt fall.

Förnuftets hjälp. Farligt med varg.

Reduktionsslut

Lagen inte tillämpas trots att situationen täcks av lagen.

Ex om med kinesisk nakenhund i bur.

Avslutning

Lagar och regler förutsättning för att samhället ska fungera.

Lagar är främsta verktyget för att skapa politisk förändring.

Lagar är samhällliga spelregler som folket valt att leva efter.

Juristens främsta roll är att tolka lagen.

Juridisk argumentation baseras på juridiska källor.